ZAGREBAČKI PLANINARSKI KRIŽNI PUT U MARIJU BISTRICU

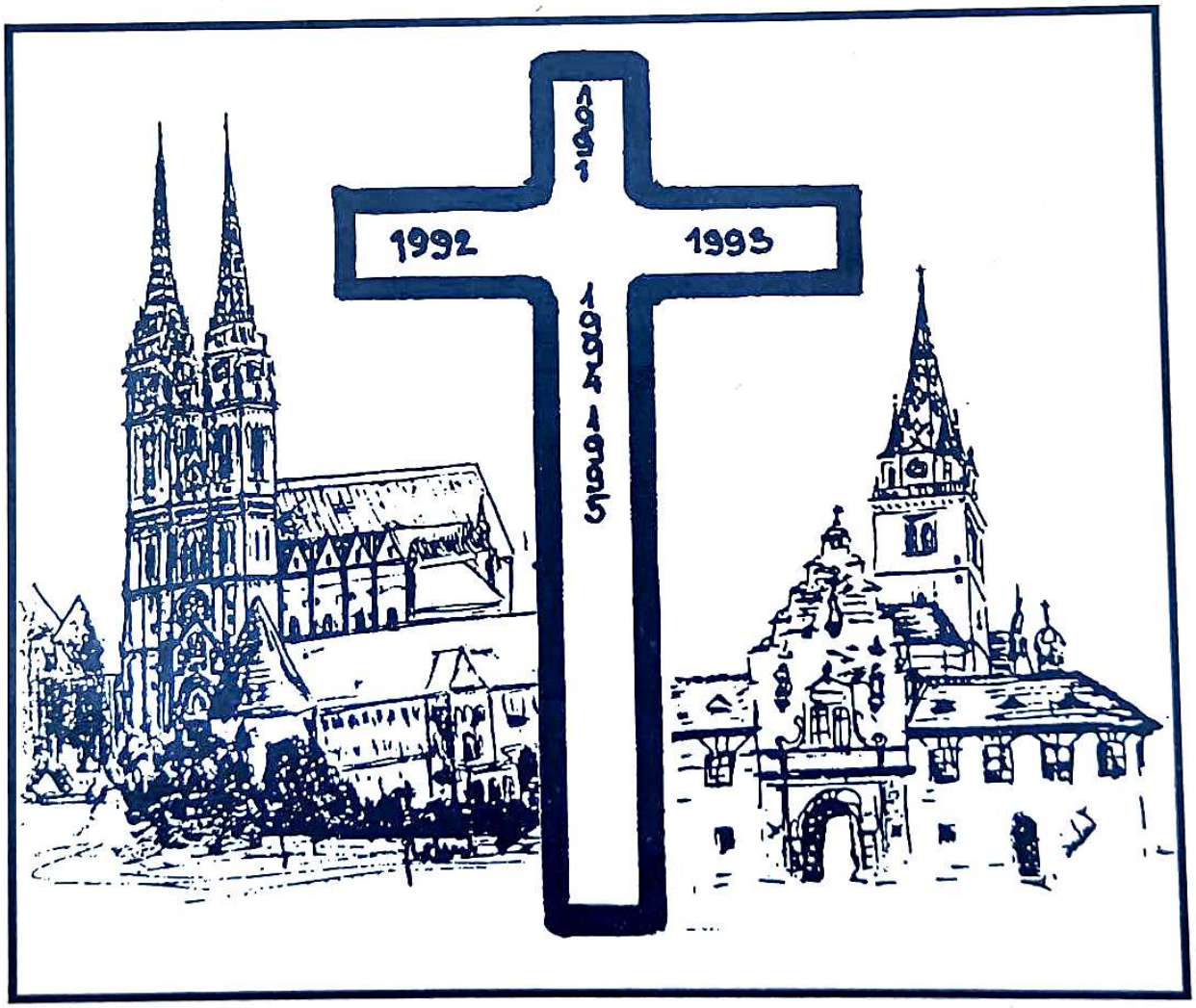

HPD " STANKO KEMPNY "

ZAGREB

ZAVJETNO HODOČAŠĆE GRADA ZAGREBA U MARIJU BISTRICU

Zagrebački planinarski križni put
Planinarsko - hodočasnički vodič

Dugo već Zagrepčani hodočaste Majci Božjoj Bistričkoj, a najstariji podaci potječu iz davne 1725. godine.
Tradicionalno Zagrebačko hodočašće odvija se početkom mjeseca srpnja - prije sv. Margarete.
Polazne točke bile su iz različnih djelova grada, no prvi hodočasnici kreću na trodnevni put u subotu ujutro iz Zagrebačke katedrale da bi se u ponedjeljak navečer vratili i s ostalim vjernicima zahvalili molitvom i pjesmom na misi Zahvalnici.

Tako je to trajalo godinama, uz nemale probleme koje su hodočasnici trpili u neposrednoj prošlosti, sve do ratne 1991. godine. Ranjeni ali i puni ponosa odlučili smo na našem planinarskom hodočašću nositi drveni križ za mir u Domovini.
Tada je grupa planinarskih hodočasnika dala zavjet Majci Božjoj Bistričkoj da će, križ za mir, nositi i ubuduće sve dok ne zavlada mir u Domovini.
A kako je sve započelo?

Nadahnuće je stiglo iznenada na dvodnevnom izletu s grupom mladih vjernika planinara, Planinarske bratovštine "Sv.Bernard" iz Samobora, po Samoborskom gorju. Zaista je bilo dojmljivo promatrati pobožnost mladih koja je, u planinskom samoborskom ambijentu, obavljala pobožnost Križnog puta po usputnim kapelicama, crkvama, slikama i raspelima krajputašima. Tako se i u nama rodila misao o duhovnom sadržaju našeg hodočašća. Razmišljali smo o Križnom putu kao događanju koje bi našim hodočašćima dao novi sadržaj. Na taj su se korak, to nas osobito veseli, prije nas odlučile i još neke skupine planinara katolika (skupine iz Našica u Slavoniji i Koprivnice u Podravini).

Još jedna nit koja se isprepliće s čitavom zamisli je sjećanje na kardinala dr. Alojzija Stepinca, koji je točno prije 60 godina (6. srpnja 1935.) prvi puta hodočastio u Mariju Bistricu preko Medvednice služeći pritom sv.misu u Sljemenskoj kapelici.
Postaje našeg Križnog puta većim se dijelom nalaze na hodočasničkim i planinarskim putevima kojima je i On koračao. To su staze kojima su prolazili i drugi hodočasnici na svom putu u Mariju Bistricu preko "Gore", a među njima i mladi planinar Stanko Kempny, po kojemu je naše planinarsko društvo dobilo ime. Bilo je to u vremenu neposredno nakon II. svjetskog rata, kada je ići na hodočašće bila prava hrabrost ali i osobni ispit vjere i nepokolebljivosti mladih katolika planinara. Na taj se način milošću čuvala vjera koja je poput svjetionika Hrvatima kazivala ispravne puteve u prijelomnim trenucima naše povijesti. Stoga je ovo hodočašće tiho sjećanje na brojne križne puteve smrti i stradanja kojima su prolazili mnogi Hrvati.

Sve te obljetnice i sva sjetna sjećanja dovoljan su razlog što smo se ove 1995.godine odlučili za izdavanje ovog skromnog vodiča, koji se svojim sadržajem ograničava na opise pojedinih hodočasničkih i planinarskih puteva preko Medvednice, te na deskriptivan prikaz postaja Križnog puta s planinarske točke gledišta. Vodič donosi cestovne i pješačke pristupe, poznatije kulturno-povijesne podatke, te neophodne obavijesti za uključivanje u program Zavjetnog hodočašća grada Zagreba u Mariju Bistricu. Našem će vodiču odlično pomoći i nova planinarska karta Medvednice (autor Zlatko Smerke) na kojoj se mogu pratiti kretanja po samom terenu.
"U tebe se Gospodine uzdam!" nama je svekoliki poticaj u vjerskom životu i savladavanju teškoća na Zagrebačkom planinarskom križnom putu.

Zagreb, svibnja 1995.

HPD "Stanko Kempny" - Zagreb

ZAGREBAČKI PLANINARSKI KRIŽNI PUT
PLANINARSKO - HODOČASNIČKI VODIČ

Postaje Zagrebačkog planinarskog križnog puta

I. postaja - Ksaver - I. postaja Ksaverskog križnog puta

II. postaja - Gračanska šuma - Pri Mariji

III. postaja - Medvednica (Adolfovac)

IV. postaja - Medvednica - Sljemenska kapelica Majke Božje Sljemenske, Kraljice Hrvata

V. postaja - Medvednica - raspelo na Hunjki

VI. postaja - Medvednica - kapelica na Gorščici (Kaptolska lugarnica)

VII. postaja - Medvednica - Rumlec

VIII. postaja - Laz - crkva sv.Andrije

IX. postaja - Medvednica - Rumlec (izvor)

X. postaja - Medvednica - kapelica Majke Božje Snježne

XI. postaja - Bidrovec - raspelo u Bidrovcu

XII. postaja - Markuševečka Trnava - kapelica sv.Vida

XIII. postaja - Markuševec - crkva sv.Šimuna i Jude Tadeja

XIV. postaja - Ksaver - XIV. postaja Ksaverskog križnog puta

HODOGRAM UČEŠĆA NA ZAGREBAČKOM PLANINARSKOM KRIŽNOM PUTU

U ovom dijelu našeg hodočasničko - planinarskog vodiča pobliže je prikazan plan našeg kretanja na terenu od Zagrebačke katedrale do Marije Bistrice, i natrag.

Okupljanje svih sudionika, u subotu, prvog dana hodočašća odvija se ispred Katedrale do 5h ujutro. U 5h započinjemo naš planinarski križni put molitvom. Krećemo prema prvoj postaji, (vidjeti cjelovitije u opisu puta!) te dalje, da bi do 9h stigli do Sljemenske kapelice. Nakon hodočasničke sv. mise nastavljamo po programu postaja da bi iza podneva došli na Gorščicu gdje je prilika za jelo i duži odmor. Polazak s ovog mjesta planiran je u 13h 30min, zbog zajedničkog polaska s ostalim hodočasnicima od kapelice sv. Ladislava u 17h 30min.

Na zavoju neposredno prije kapelice, na mjestu gdje se prvi puta s južne strane vidi svetište Majke Božje Bistričke, običaj je pokloniti se (može i kleknuti) i kratko pomoliti. Također je običaj da od kapelice sv. Ladislava sve grupe hodočasnika krenu prema svetištu u zajedničkoj procesiji.

Nakon pozdrava bistričkog župnika, u svetištu, ostaje nam vrijeme za odmor i povratak na hodočasničku sv. misu u 19 h (smještaj je osiguran za one koji se prijave organizatoru!). Poslije sv. mise slijedi odmor i priprema za daljnji nastavak hodočašća sudjelovanjem u večernjoj procesiji sa svijećama na Kalvariji (uz Marijanske pjesme ili moljenje krunice). Duhovnu ljepotu bistričke noći daje i propovijed naših otaca - svećenika na dvanaestoj postaji. Nakon procesije odlazi se u svetište na pobožnost Presvetom. Oko 23h završava prvi hodočasnički dan.

Središnji dan, nedjelja, zagrebačkog proštenja u Mariji Bistrici započinje dolaskom hodočasnika autobusima i osobnim vozilima.

DNEVNI PLAN PLANINARA - HODOČASNIKA JE SLIJEDEĆI:

8h **- pobožnost križnog puta planinara - hodočasnika (sastanak ispred I. postaje na Kalvariji)**

10h 30min - sudjelovanje planinara - hodočasnika u zajedničkoj zavjetnoj procesiji od kapele "Ave Maria" (nošenje našeg drvenog križa za mir).

11h -sudjelovanje na svetoj misi.

14 h **- povratak planinara - hodočasnika, koji se moraju vratiti u Zagreb.** Njihovo mjesto sastanka je kapelica sv. Ladislava (15 min. cestom u pravcu Zagreba). Povratak je preko Laza i Gornje Planine u Čučurje (oko 5h hoda). Povratak je organiziran uz vodstvo našeg vodiča.

Posebno napominjemo da odlazak drugog dana ne znači i završetak hodočašća onih koji su se morali vratiti u Zagreb. Njima preporučamo da se, prema svojim osobnim mogućnostima, priključe našem povratku treći dan, u ponedjeljak i da zajednički završimo naše hodočašće na sv. misi, Zahvalnici. Kretanje naše grupe pri povratku je: Markuševec oko 13h 30min, Tunel oko 15 h, Ksaver (Ksaverski križni put) oko 16h 30min. Posljednja mogućnost susreta je kod Kaptolske škole do 18h 30min kada polazi naša procesija s drvenim križem za mir prema Katedrali.

19 h - sastanak planinara - hodočasnika na Trgu u centru mjesta radi sudjelovanja u posebnom programu (obično uz pjevanje duhovnih šansona i sl.).

Ponedjeljak je treći i posljednji dan našeg planinarskog križnog puta - hodočašća, koji se odvija po slijedećem rasporedu:

5h **- hodočasnička sv. misa u svetištu M.B.Bistričke**

Oproštajnom pjesmom nakon sv. mise napuštamo svetište i nastavljamo povratak prema programu (vidi opis puta!):

Markuševec oko 13h 30min,
Tunel oko 15h,
Ksaver (križni put) oko 16h 30min,
Kaptolska škola oko 18h 30min.

Povratak prolazi u usputnim razmatranjima, a veći odmori predviđeni su kod M. Sniežne (oko 10h 30min), u Markuševcu (oko 13h 30min) i kod Kaptolske škole (oko 18h).

Na posljednjem odmorištu, kod Kaptolske škole, drveni križ kitimo planinskim cvijećem (prikupljeno putem).

18h 30min - odlazak planinara hodočasnika u procesiji od Kaptolske škole u katedralu na petnaestu postaju križnog puta i završetak Zavjetnog hodočašća grada Zagreba u Mariju Bistricu.

OPIS KRETANJA ZAGREBAČKIM PLANINARSKIM KRIŽNIM PUTEM

Opis kretanja planinarskim križnim putem, u okviru Zagrebačkog hodočašća u Mariju Bistricu, pruža svakom hodočasniku i namjerniku iscrpnije podatke o pravcu kretanja po postajama križnog puta u odlasku do Marije Bistrice i pri povratku u Zagreb. Ovim opisom su obuhvaćeni cestovni i pješački prilazi, te opisi mjesta na kojima se nalaze postaje.

I. postaja - Isusa osuđuju na smrt

I. postaja Ksaverskog križnog puta - 40 min

Početak planinarskog križnog puta je ispred Zagrebačke katedrale (Kaptol), odakle se kreće u pravcu Ksavera (po Novoj Vesi), preko Gupčeve Zvijezde do samostana sv. Franje Ksaverskog (po Ksaverskoj cesti do skretanja u Jandrićevu ulicu). U samostanskom kompleksu franjevaca trečoredaca - glagoljaša (iz Hrvatskog primorja i sjeverne Dalmacije) nalazi se poznati "ksaverski križni put Spasitelja i našeg naroda".

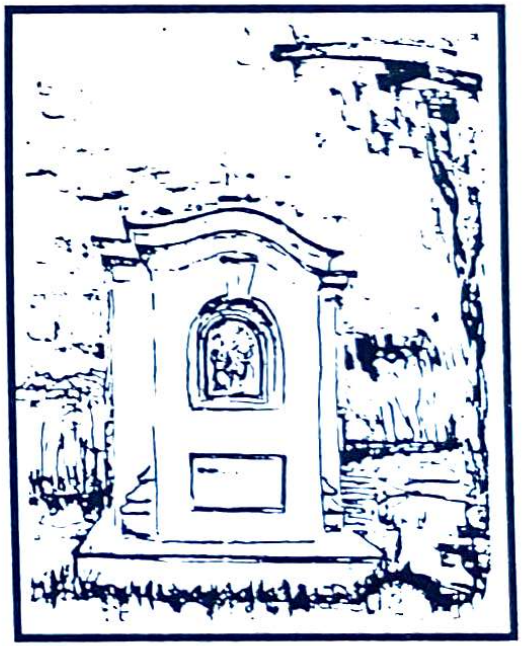

U samostanskom parku, na putu dugom 120 m smješteno je 10 naizmjenično poredanih kapelica. U njihovim nišama nalaze se reljefi izrađeni u brončanom limu, a ispod svake niše stoji ploča s uklesanim tekstom iz povijesti Hrvata. Vjeruje se da je ovaj križni put počeo uređivati isusovac o. Stjepan Breger, još davne 1730. godine.

Na kraju puta nalaze se dvije kapelice, a na brdu iznad njih, Kalvarija. Ispod nje

smješen je Kristov grob, a iznad Kalvarije - crkva sv. Franje Ksaverskog, sagrađena 1752. godine. Današnji je izgled čitav prostor dobio obnovom 1925.godine i od tada predstavlja redoviti cilj velikog broja posjetitelja, koji ga obilaze u vrijeme Korizme.

Cestovni prilazi Ksaverskom križnom putu su Ksaverskom cestom iz centra grada (s južne strane), a prilaz sa sjevera moguć je preko Šestina ili Tunela do Mihaljevca, te skretanjem u Jandrićevu ulicu.

Osim spomenutih cestovnih prilaza moguće je skratiti putovanje korištenjem tramvaja br. 14 u pravcu Mihaljevca i izlaskom na pretposljednjoj stanici, Ksaveru.

II. postaja - Isus prima na se križ

Gračanska šuma, Pri Mariji - (1h 10min)

Iz samostanskog kompleksa treba krenuti uz crkvu, izaći na cestu, te se desno stubištem spustiti do Mihaljevca - na okretište tramvaja (s ovoga mjesta put je moguće skratiti korištenjem tramvaja u pravcu Tunela, uz silazak na pretposljednjem stajalištu u Gračanima).

Put nas dalje vodi 2 km po Gračanskoj cesti, gdje se, kod kuće broj 123, kraticom treba uspeti do pretposljednjeg tramvajskog stajališta. S ovog mjesta, nastavljamo dalje: dijelom naseljem Gračani (po označenoj planinarskoj stazi), a u nastavku slabim kolnim putem uz potok (označena planinarska staza skreće desno preko mosta).

Nakon 10 min hoda (tim putem), prolazimo pokraj spomen - obilježja zvanog "Pri Križu" (s lijeve strane), da bi nakon nekoliko minuta stigli do mjesta zvanog "Pri Mariji" (slike na drvetu s desne strane).

Oba su mjesta tradicionalno uređivana od stanovnika Gračana kao molitvene točke, iako su često bila devastirana.

III. postaja - Isus pada prvi put pod križem

Adolfovac - 516,5 m - (40 min)

Nastavak puta vodi nas kolnim putem (zavojem desno), nakon kojega treba skrenuti **lijevo** na običnu stazu i uspeti se na nešto položeniji dio terena (prateći pritom udolinu potoka s desne strane). Postoji nekoliko staza, do položenijeg dijela terena. Treba nastaviti stazom ispod sljemenske žičare do označenog "Leustekovog puta" (Leustekov put dolazi s druge strane udoline - napustili smo ga u Gračanima - a iz Gračana vodi na vršni dio Medvednice). Od dolaska na Leustekov put ima još oko 20 min laganog uspona do mjesta zvanog Adolfovac, gdje se nalazi i nadstrešnica - sklonište.

Adolfovac je naziv za prostor smješten iznad "Lonjske pećine" koja je vidljiva i iz samoga Zagreba. Na zavoju Sljemenske ceste - 200 m od nadstrešnice koju planinari popularno nazivaju "Vila Propuh" - nalazi se spomen ploča zagrebačkom gradonačelniku Adolfu Mošinskom, uz ostalo zaslužnom i za izgradnju Sljemenske ceste. U spomen na njega čitavo je mjesto, s kojega se za dobra vremena pruža lijepi pogled na grad i polaznu točku našega puta - Katedralu, i dobilo ime.

Cestovni prilaz je Sljemenskom cestom iz pravca Zagreba, preko Mihaljevca, Tunela te Blizneca (gdje je potrebno skrenuti lijevo) i još nepunih 6 km do spomenutog zavoja iznad kojega se nalazi nadstrešnica - sklonište.

Pješački prilazi su već spomenutim "Leustekovim putem" iz Gračana, te našim hodočasničkim dijelom i spojem na "Leustekov put". Iznad Tunela nalazi se vidljiva markacija koja nas također upućuje preko "Leustekova puta" do Adolfovca. Od pretposljednje tramvajske stanice (Gračani) ili posljednje (Tunel) potrebno je oko 1h prosječnog hoda, uz napomenu da je poželjna opskrba vodom prije samog polaska (iako putem postoje izvori gorske vode).

IV. postaja - Isus susreće svoju svetu Majku

- Sljemenska kapelica Majke Božje Sljemenske, Kraljice Hrvata, 975 m (1h 15min)

Put prema Sljemenskoj kapelici nastavljamo po "Leustekovom putu" - 10 min do prelaska Sljemenske ceste, a zatim još 20 min do mjesta na kojem se nalazi odvojak šumske ceste prema planinarskom domu "Runolist". Stazom iznad šumske ceste nastavljamo još oko 20 min do građenog izvora hladne vode. Zatim hodamo još nepunih 10 min do križanja cesta, na kojem produžimo ravno (cesta lijevo vodi prema Tomislavom domu i vrhu Medvednice). Nastavljamo uz šumarske zgrade s lijeve i napuštenog objekta "Željezničar"- nekadašnji Činovnički dom - s desne strane. Putem dolazimo do stuba kojima se treba uspeti na Činovničku livadu (do ovoga mjesta - 10 min), a **desno** na brijegu nalazi se sljemenska kapelica. Uoči Božića 1994. godine pokraj šumarskih zgrada postavljene su jaslice (Zagrebačka šumarija), koje su svojom ljepotom uz božične pjesme pridonjele ugođaju božičnog vremena.

Ideja o izgradnji Sljemenske kapelice Majke Božje Sljemenske - Kraljice Hrvata još je početkom stoljeća zaživjela u mislima nekolicine uglednih Zagrepčana. Misli su pretočene u stvarnost odlukom grupe izletnika Marijine kongregacije - građana i radnika Svetišta

Srca Isusova (koji su na jednoj bukvi pronašli neuglednu, trošnu sliku Majke Božje). Ispod slike je visjela mala uljanica. Osnovni grubi radovi na kapelici završeni su 1933. godine, kada je i posvećena. Blagoslov je izvršio zagrebački nadbiskup dr.Antun Bauer, 16. srpnja 1933.godine. Kapelica je bila dovršena deset godina kasnije, kada je u potpunosti zaživjela onako kako ju je u svom idejnom nacrtu zamislio arhitekt Juraj Denzler (oslanjao se na arhaičnu gradnju dalmatinskog kraja). Međutim, ovdje ne prestaje simboličnost toga zdanja. Kapelica je naime zamišljena kao spomenik u čast tisućugodišnjem hrvatskom Kraljevstvu, te tisućutristotoj obljetnici pokrštenja Hrvata. Njezina je unutrašnjost ispunjena kiparskim i slikarskim motivima koji nam to i potvrđuju.

Konkretno; dvije zidne freske, strop s povijesnim grbovima hrvatskih gradova i zemalja te reljef Majke Božje jasni su simboli iz bogate hrvatske povijesti, a umjetnička vrijednost spomenutih radova rezultat je suradnje mnogih vrsnih umjetnika na uređenju interijera - Vanja Radauš, Rudolf Hudoklin, J. Turkalj, M. Stupica i drugi.

Cjelovit prikaz ovog sakralnog objekta može se nabaviti u samoj kapelici.

Sljemenska kapelica omiljena je medu planinarima i drugim posjetiteljima. Svete mise ovdje se služe nedjeljom i blagdanom u 10h i 12h, te subotom u 11h. Kapelica predstavlja središte Sljemen-

ske župe kojom upravljaju isusovci, a godišnji blagdan je u srpnju, nedjelju nakon hodočašća grada Zagreba u Mariju Bistricu. Planinari aktivno sudjeluju na planinarskoj sv. misi molitvom, pjesmom i glazbom.

U blizini kapelice nalazi se župni dvor u kojem su planinari dobili na korištenje dio prostora, ljubaznošću sljemenskog župnika p. Slavoljuba Jelineka.

Za vrijeme svojih hodočašća u M. Bistricu kardinal Alojzije Stepinac predvodio je u kapelici sv.misu (prvi puta 6. srpnja 1935.).

Prilazi Sljemenskoj kapelici mogući su cestom, i kombinacijom pješačenja i upotrebe sljemenske žičare.

Cestovni prilazi mogući su Sljemenskom cestom sa zagrebačke ili zagorske strane (iz Stubičkih Toplica preko Pile i Hunjke).

Sa zagrebačke strane put vodi preko Mihaljevca, Tunela, Blizneca gdje na križanju puteva za Tomislavov dom i Puntijarku treba produžiti ravno, a zatim cestom desno - 1000 m prema istoku. Na tom se mjestu sastaje naš, zagrebački put s putom koji prilazi iz Zagorja. Na označenom skretanju treba nastaviti prema ugostiteljskom objektu "Izvidač" i zatim još 200 metara po slabom, šumskom kolnom putu do Sljemenske kapelice.

Pješački prilazi sa zagorske strane vode iz Gornje Bistre preko Oštrice ili iz Stubičkih Toplica preko Pile i Fakultetskog dobra (oko 3h 30min).

Najpovoljniji pristup sa zagrebačke strane već je spomenuti put "Leustekovim putem" iz Gračana, a mogući su i drugim - iako duži; od Tunela preko Puntijarke; iz Markuševca preko Mrzljaka; iz Šestina preko Kraljičinog zdenca, te grebenskim putevima s istočnog ili zapadnog dijela Medvednice.

Najkraći prilaz svakako je onaj kombiniran sa sljemenskom žičarom; od posljednjeg tramvajskog stajališta, kroz Tunel (u doba izgradnje planiran kao prolaz tramvaja za Zagorje), do donje postaje

sljemenske žičare (oko 20 min). Žičara vozi svaki puni sat i za 20 min stiže na gornju postaju od koje treba još desetak minuta kroz šumu i preko livade na prijevoj. S ovog prijevoja potrebno je proći nešto više od 100 m do kapelice.

V. postaja - Šimun Cirenac pomaže Isusu nositi križ

Raspelo na Hunjki, 875 m - (40 min)

Od Sljemenske kapelice potrebno je poći istočno, uz župnu kuću i ugostiteljski objekat "Izvidač" i doći na cestu. Nakon stotinjak metara cestom, skrenuti **lijevo** (označenom šumskom stazom) i nastaviti do izlaska na Sljemensku cestu, na Hunjki (gdje se neposredno uz nekadašnje skloniste nalazi novo raspelo - V. postaja našeg križnog puta).

Hunjka je dobila ime po hunjku - negdašnjem međašu, a poznata je među planinarima i kao Rauhova lugarnica, jer je stari vlasnik ovih šuma još tridesetih godina ovog stoljeća imao ovdje svojeg lugara. Nekada je lugarnica bila na strani kojom mi dolazimo, dok je sadašnju 1963. godine preuzela Zagrebačka šumarija, da bi je potom na upravljanje dobili planinari zagrebačkog društva "Zanatlije" (pripremaju uvjete za radove na izgradnji novoga skloništa). S druge strane nalazi se novi objekt sagrađen 1987.g. gdje planinari mogu noćiti u planinarskoj sobi zvanoj Ruhekova soba.

Od 1994. godine uz sadašnje skloniste nalazi se raspelo koje su uz pomoć donatora sagradili planinari "Zanatlije" pod vodstvom njihovog predsjednika g. Josipa Majnarića. Raspelo je blagoslovljeno

3.7.1994.godine i uklopljeno u prirodni ambijent predstavljajući ponos svojim graditeljima.

Cestovni prilazi su Sljemenskom cestom sa zagrebačke strane preko Mihaljevca, Blizneca, Puntijarke do Hunjke ili sa zagorske strane iz Stubičkih Toplica.

Najpovoljniji **pješački prilaz** je od gornjeg stajališta sljemenske žičare(oko 1h). Ostali pristupi su: od Tunela preko Mrzljaka i Danjke (2h 30min), iz Markuševca (oko 2h 30min), iz Markuševačke Trnave preko Gorskog zrcala (2h 30min), grebenskim putem s istočne strane s Gorščice (2h), te sa zagorske strane iz Stubičkih Toplica ili Donje Stubice (oko 3h).

Vode ima dovoljno na usputnim gorskim izvorima.

VI. postaja - Veronika pruža Isusu rubac

Kapelica na Gorščici, (Kaptolska lugarnica), 685 m

(1h 40min)

Put po vršnom grebenu vodi nas, uglavnom valovitim terenom uz blago odstupanje visine, do nadstrešnice (koju ostavljamo s desne strane zajedno s putem za Gorsko zrcalo i Mark. Trnavu). Od nadstrešnice spuštamo se **lijevo** do kolnog puta kojim i nastavljamo dalje uz praćenje markacija s dodatnom oznakom M ili 1. Na križanju puteva treba skrenuti **desno**, prema planinarskom skloništu na Gorščici (ravno označeni put vodi izravno prema Mariji Bistrici i Lipi). Do ovoga križanja potrebno nam je oko 30 min, a do Gorščice još nepunih 20 min (uglavnom spuštajući se). Put je lagan i većim dijelom prolazi kroz šumu koja ljeti pruža ugodan hlad.

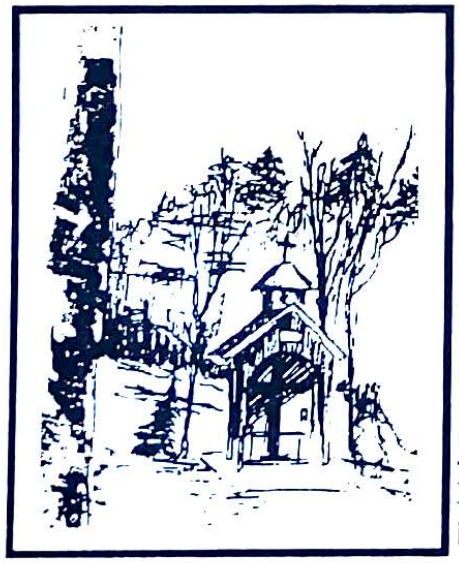

Gorščicom nazivamo lijepu travnatu visoravan na kojoj se nalaze temelji izgorjele drvene lugarnice poznate pod nazivom "Kaptolska lugarnica", (sagrađena 1896. godine, a izgorjela 1992. godine). Pokraj tog temelja lugar Jure Čorak uredio je novo planinarsko sklonište u nekadašnjoj gospodarskoj zgradi. Ispred skloništa su klupe i stolovi, a uz planinarsku stazu prema Vidovcu nalazilo se raspelo. Na tom je mjestu 1994. godine izgrađena kapelica, a sam je Corpus nakon obnove (firma "Šelendić" - poznata po obnovi spomenika banu Jelačiću) smješten na raspelo unutar kapelice. Kapelica ima mali tornjić i zvono. Donator u njezinoj izgradnji koju je predvodio Jure Čorak bila je Nada Bočkaj. Kapelicu je blagoslovio prof.Vlado Vlašić iz reda D.I.

Vode ima na izvoru neposredno ispod planinarskog sklonitša u kojem se može nabaviti hrana i piće.

Jedini **cestovni prilaz** je makadamskom šumskom cestom iz Bidrovca (do kojeg se iz Zagreba dolazi preko Dubrave, Granešine i Mark.Trnave).

Pješački prilazi mogući su grebenskim putevima: sa vršnog dijela (od Hunjke za 1h 40min), a s istočne strane od planinarskog doma na Lipi (1h 20min)

Sa zagorske strane moguć je pristup iz Gornje Stubice (oko 3h), a sa zagrebačke strane treba doći autobusom ZET-a iz Dubrave do Bidrovca (ili linijom za Vidovec) te dalje označenim stazama (dvije staze!) oko Pečovja i Oštreca do planinarskog skloništa (1h 45min). Putevi su lagani i uglavnom prolaze šumom.

VII. postaja - Isus pada drugi puta pod križem

Rumlec, oko 680 m - (1 h)

Nastavak puta vodi nas od Gorščice preko travnatog proplanka na šumsku cestu i dalje po njoj **lijevo** (ne desno - šum. cesta za Bidrovec!). Za dolazak do velikog cestovnog okretišta potrebno je 20 min. Ovdje ostavljamo cestu i nastavljamo **desno**, usponom na gre-

ben, s kojega se pružaju povremeni vidici na Zagreb i Zagorje. Nakon nepunih 30 min spuštamo se na kolni put (koji dolazi s **lijeve** strane). Njime nastavljamo 10 min do važnog križanja na proplanku s hrastom. (Prije toga s desne nam strane prilazi put od Marije Snježne kojim se vraćamo na povratku!). Ovdje se sastaju putevi kojima su "romari" (popularni naziv za hodočasnike) nekada dolazili iz pravca Marije Snižene ili preko Sljemena. Trideset metara niže, desno, nalazi se izvor vode Rumlec koji ljeti zna biti prilično siromašan vodom.

Rumlec je slabije poznato ime, jer je ovaj dio godinama pogrešno nazivan Ročićevim sjenokošama.

Do Rumleca su mogući jedino pješački prilazi (osim slabih kolnih šumskih puteva). Spomenimo put grebenom iz pravca planinarskog doma na Lipi (20 min) i prilaz iz pravca M. Snježne (50 min).

Sa zagorske strane mogući pristupi su iz Gornje Stubice preko Slanog Potoka (3h) te iz Laza preko Plasišća (2h 20min) - (na povratni pravac kretanja uz Tepčinu špicu).

Vode ima u spomenutom izvoru Rumlec, a moguće je opskrbiti se u ugostiteljskom objektu na Plasišću.

Od Rumleca do Marije Bistrice

Sedmom postajom na Rumlecu završava prvi dio našeg planinarskog križnog puta, a nastavak je na VIII. postaji, u crkvi sv. Andrije na Lazu.

Nastavak do Marije Bistrice (3h), vodi nas od izvora Rumlec (malo strmijom stazom desno u silasku, na kolni put, i njime) do križanja označenih puteva (lijevo - Gornja Stubica!). Ovdje je potrebno krenuti **desno** i spustiti se na livadu preko koje dolazimo do podnožja uzvišenja zvanog Tepčina špica, (30 min). Tu se nekada nalazio i stari grad. S tog mjesta ponovno skrećemo desno kolnim putem, kako bi zaobišli uzvišenje, i nakon šume izašli na otvoreni teren s kojega se pruža pogled na suprotni greben Lipe i na stijene obrasle šumom (u kojoj se nalazi špilja Velika Peć).
U dolini koja se pruža ispod nas možemo nazrijeti kuće sela Gornja Planina i crkvu sv. Juraja uz koju prolaze hodočasnici koji dolaze iz Čučerja. Nastavak puta vodi nas preko otvorenog terena - na kojemu treba biti oprezan zbog rijetkih markacija i klizavog tla - kojim prelazimo na makadamsku cestu i preko livade ulazimo u šumu Kočevićevog brijega (30 min). Šumom je potrebno još 20 min do spoja s označenom stazom, koja prilazi iz Čučerja i Gornje Planine. Put nas dalje vodi kroz šumu i otvorenim dijelom do Kašinske ceste (Kašina - Marija Bistrica) na koju izlazimo neposredno prije odvojka ceste za sv. Matej (nasuprot se nalazi ugostiteljski objekt). Na put od Rumleca utrošili smo oko 2h. Nastavak puta vodi ravnijom asfaltiranom cestom (oprez, promet!) do sela Laz (30 min) gdje je moguće opskrbiti se pićem i hranom.

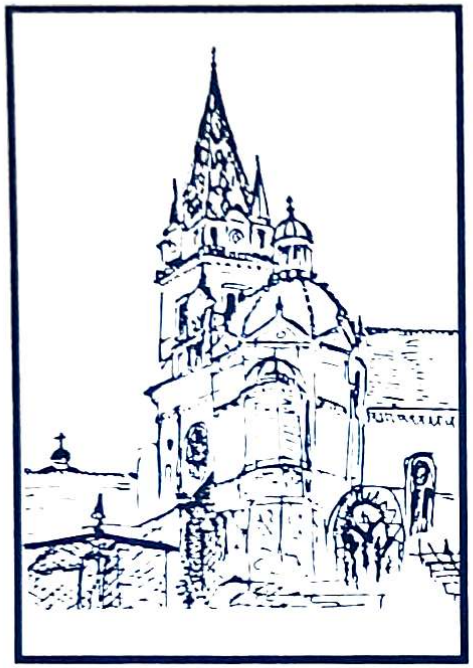

Laz je smješten na tzv. Kašinskom prijevoju, a od 1327. godine se spominje kao vlasništvo zagrebačkog Kaptola. Izgradnja seoske kapele datira još iz 1691.godine koja je preuređena u crkvu. Iste se godine prvi puta spominje i groblje uz crkvu. Postoje indicije da je na obližnjem brijegu Gradišću bio sazidan istoimeni stari grad.

Laz je hodočasnicima poznat kao posljednje odmorište prije Marije Bistrice, a mnogi još pamte siromaštvo ovoga kraja i stare zanate (izrada hodočasničkih štapova, drvenih igračaka i sl.) kojima se bavilo lokalno stanovništvo.

Kolnim putem nastavljamo kroz selo, i zatim kraticom kroz vinograde i polja ponovno silazimo na cestu gdje postoji i izvor izvrsne pitke vode. Put nastavljamo cestom još nepuna 2 km do zavoja s kojega prvi puta možemo ugledati svetište Majke Božje Bistričke. Nedaleko od tog mjesta nalazi se crkvica sv. Ladislava (1704. godine) koja je temeljito obnovljena nakon velikog potresa 1880. godine. Na ovome se mjestu okupljaju sve hodočasničke skupine i u zajedničkoj procesiji u 17h 30min kreću prema svetištu (običaj je pjevanje Marijanskih pjesama).

Prvi dan pješačenja završava pozdravnom molitvom, pjesmom, sv. misom (u 19h), procesijom sa svijećama na Kalvariju (u 21h) i pobožnošću pred Presvetim Oltarskim Sakramentom u svetištu uz završnu pjesmu "Ne ostavi nas nigdar".

Drugog dana hodočaća, u nedjelju, dolaze hodočasnici (uglavnom autobusima i osobnim vozilima) te se pridružuju sv. misama ili pobožnostima na Kalvariji. Križni put planinara započinje u 8h (zbog odlaska dijela planinara, također u našoj organizaciji, od sv. Ladislava do Čučerja (polazak u 14h).

Središnji dio zagrebačkog hodočašća počinje zavjetnom procesijom (u 10h 30min) od kapele "Ave Marija" kroz centar mjesta do kongesnog dijela svetišta na kojem se služi glavna sv. misa. Nastavak programa uglavnom je sačuvan za osobne ili zajedničke meditacije.

Poseban naputak

Sve one, koji se u nedjelju moraju vratiti u Zagreb, pozivamo da nam se, prema mogućnostima, priključe usputno na pojedinim postajama križnoga puta (Vidovec, Bidrovec, Mark. Trnava, Markuševec, Tunel, Ksaver, škola na Kaptolu), te da nam pomognu nositi križ za mir, do našeg završnog cilja - Katedrale.

VIII. postaja - Isus tješi jeruzalemske žene
Laz - crkva sv. Andrije,
391 m - (1h 20min)

Nastavak našeg hodočašća počinje u ponedjeljak hodočasničkom misom u svetištu M. B. Bistričke u 5h, a nastavak Zagrebačkog planinarskog križnog puta počinje dolaskom do crkve sv. Andrije na Lazu. Od svetišta M. B. Bistričke do kapelice sv. Ladislava treba oko 15 min. Na zavoju (s kojega se posljednji

put vidi svetište) izgovaramo kratku molitvu oproštaja od M.B. Bistričke. Nastavljamo po cesti do izvora (oko 30 min) od kojeg kraticom kroz vinograde i polja (u stalnom usponu) dolazimo do sela Laz, a zatim i do crkve sv. Andrije koja se nalazi u središtu sela (ukupno 1h 20 min). Tu prilazi i cesta iz M.Bistrice koja nastavlja prema Kašini, Sesvetama i Zagrebu (autobusna veza).

Pješački prilazi već su opisani: iz pravca vršnog dijela Medvednice, te iz Sv. Ivana Zeline (odakle postoji planinarski put preko Zelingrada i Drenove - najviši vrh istočnog dijela Medvednice - 574 m). Ponekad hodočasnici, osobito u slučaju lošega vremena, kao pješački pristup M. Bistrici koriste cestu iz Kašine, koja se ipak ne preporuča zbog gustog prometa.

IX. postaja - Isus pada treći put pod križem

Medvednica - Rumlec (izvor), oko 700 m - (2h 30min)

Iz centra Laza krećemo cestom prema Kašini do Plasišća (oko 30 min - kod odvojka za crkvu sv. Mateja). Ovdje napuštamo cestu i odlazimo prema »Gori« (putem kojim je nekada zagorskim seljacima bio pristupni put Zagrebu). Kratko kroz šumu pa mimo vinograda silazimo ponovno do šume, te nastavljamo usponom, gdje se odmah lijevo, odvaja put za Gornju Planinu. Nakon izlaska iz šume Koščevićevog brijega prelazimo preko livade i makadamske ceste (40 min) te dalje, stalnim usponom u pravcu Tepčine špice gdje dolazimo na kolni put kojim nastavljamo dalje (njenim podnojem). Nakon izlaska iz šume uspinjemo se strmom livadom, **lijevo**, te

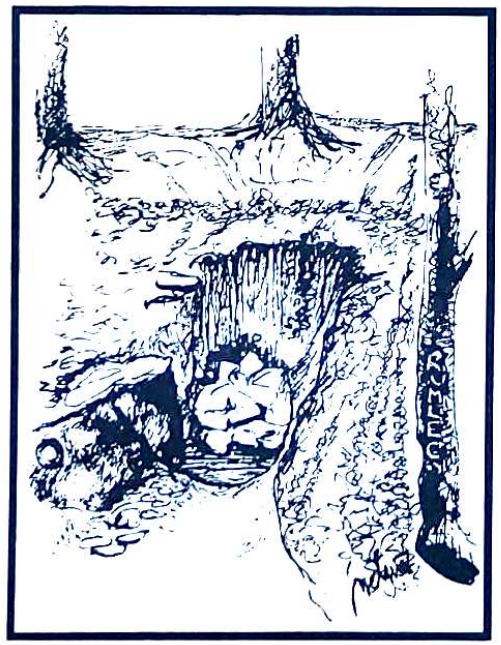

ulazimo u nisku šumu sastajući se s prilaznim putem iz Gornje Stubice. Dalje nastavljamo prvo po ravnijem kolnom putu, a zatim se stazom uspinjemo na vršni dio grebena. Ovdje prestaje naše uspinjanje. S lijeve strane, neposredno prije križanja puteva, nalazi se odvojak za izvor Rumlec - našu IX. postaju.

Izvor Rumlec blagodat je za ovaj dio planine iako poslijednjih godina za suhih razdoblja voda slabije istječe.

Cestovnih prilaza nema, a planinarski pristupi već su navedeni: s Laza iz pravca Gorščice ili M. Sniežne. S oblinjeg proplanka pruža se lijepa panorama na Tepčinu špicu, doline ispod nas i cestu koja vodi prema Lazu.

X. postaja - Isusa svlače

Kapelica M.B.Sniežne, oko 500 m - (40 min)

Od izvora se treba vratiti na stazu i njome krenuti **lijevo** do križanja puteva. Lijevo po grebenu put vodi u pravcu Lipe, a mi trebamo produžiti **ravno** u laganom silazu (markiranom stazom). Nakon nekoliko minuta treba skrenuti **lijevo** (označenim putem pre-ma jugu). Ravnijim dijelom (10 min), a zatim strmim silazom do potoka i kolnog puta, koji nas vodi do kapelice M. B. Sniežne (20 min). Kapelica se nalazi ispod vrha Stražnjec (621 m) do kojega treba dvadeset minuta hoda a vrijedi se uspeti zbog lijepih pogleda. Do kapelice je potrebno ukupno 40 min hoda. Kod kapelice postavljen je stol i klupe za odmor, a u stijeni ispod puta nalazi se izvor vode. Potrebno je napomenuti da

je na ovom prostoru potreban oprez radi mogućeg susreta sa šumskim stanovnicima (zmije) osobito u blizini vode.

Kapelica Majke Božje Snježne zavjetna je kapelica stanovnika Čučerja i okolice, a proštenje je prve nedjelje iza 5. kolovoza. Sveta misa je u 11h 30min. Sadašnja kapelica izgrađena je 1829. godine, a blagoslovljena 29. srpnja iste godine. Obnovljena je 1957. godine, a freske unutar kapelice oslikao je Ivan Tomljanović. Nasuprot sadašnje kapelice nalazila se stara kapelica od koje danas više nema tragova.

Cestovnih prilaza nema, a označeni planinarski putevi vode iz Gornjeg Čučerja ili Vidovca (do kuda se može stići autobusom iz zagrebačke Dubrave) po kojima se stiže pješice za 1h 30min.

XI. postaja - Isusa pribijaju na križ

Bidrovec - raspelo u Bidrovcu - (1h 40min)

Od kapelice M. B. Snježne nastavljamo kolnim putem prema jugu do križanja označenih puteva (5 min). Na tom mjestu skrećemo **desno**, te odmah zatim **lijevo** - silazeći kroz visoku šumu kojom dolazimo do livada iznad Vidovca (markirani put od tog mjesta silazi u selo i produžuje do autobusnog stajališta). Ovdje treba skrenuti **desno** prema laganom uzvišenju brda Risanice i kolnim šumskim putem spustiti se u dolinu neposredno kod sabirališta vode. S tog mjesta nastavljamo put do prvih kuća (treba prijeći na dugu stranu sela). Prolazimo kroz zaseoke Jambrešiće i

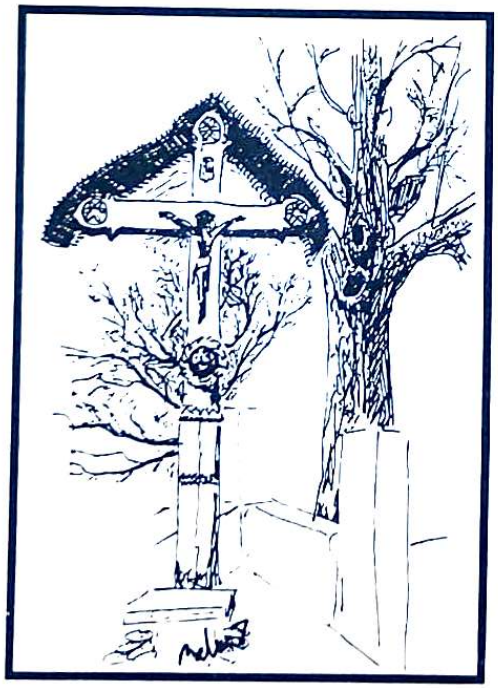

Čigire, po asfaltiranoj cesti 30 min (ukupno do ovoga mjesta - oko 1h 30min). Ubrzo nam prilazi druga markirana staza s Gorščice (koja vodi ispod zapadne strane Pečovja), a nama treba još nepunih 10 min do križanja cesta u ulici Površnica. Tu se nalazi raspelo koje pripada Markuševečkoj župi - naša XI. postaja. Raspelo je staro preko sedamdeset godina i nalazi se na terenu obitelji Kotnik koja ga je postavila i koja ga održava.

Selo Bidrovec spominje se kao posjed zagrebačkog Kaptola u srednjem vijeku. Potrebno je obratiti pozornost na još uvijek vidljive ostatke starih kuća koje stoje na, duboko u zemlju, usadenim stupovima.

Cestovni prilazi su osobnim vozilima iz Mark. Trnave, Dubrave i Granešine, odnosno autobusom iz Dubrave za Mark. Trnavu, Bidrovec ili Vidovec pa markiranim putevima do raspela.

Pješački prilazi vezani su za dolaske autobusom iz Bidrovca (10 min) ili od pretposljednje autobusne stanice za Vidovec (5 min). Međutim, svakako je najljepši pješački pristup grebenom iz Mark. Trnave za 40 min.

XII. postaja - Isus umire na križu

Markuševečka Trnava - kapelica sv. Vida - (40 min)

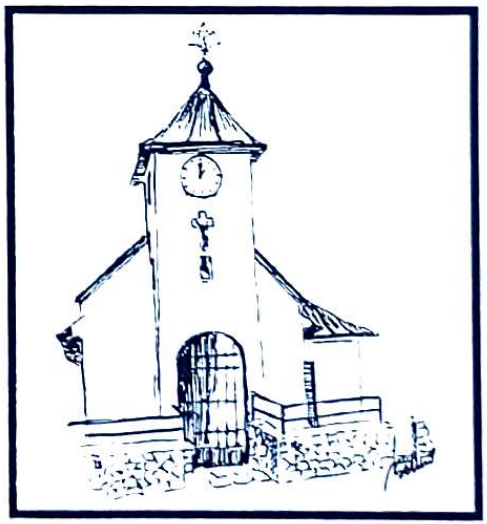

Od raspela na Površnici, nastavljamo dalje asfaltiranom cestom, gdje nam jedna markirana staza lijevo označava put do južnog djela Mark. Trnave po grebenu. Mi, međutim, nastavljamo **ravno** silazeći do autobusnog stajališta Bidrovec, jednog u nizu prigorskih sela kroz koje prolazimo. Silazeći niz cestu (oprez zbog prometa!) pružaju nam se lijepi pogledi

prema okolnom gorju. Nakon nepunih 40 min hoda dolazimo do kapelice sv. Vida koja pripada Markuševečkoj župi. Tik do kapelice nalazi se markirani put koji prilazi s Hunjke i nastavlja sve do donjeg dijela Mark. Trnave (20 min). Kapelica je okupljalište vjernika Mark. Trnave koji ovdje održavaju svoja misna slavlja svake subote u 8h 30min. Izgrađena je 1927. godine na mjestu križa krajputaša (žitelji Mark. Trnave). Glavni oltar je posvećen sv. Vidu. Godišnje proštenje održava se 15. lipnja, a poznata su proštenja u čast sv. Ivana Krstitelja (24.lipnja) i sv. Lovre (10.kolovoza).

Tu se nalazi i autobusno stajalište te ugostiteljski objekt.

Cestovni prilaz je iz Dubrave preko Granešine, gdje treba ići ravno u pravcu Markuševca, a zatim na mjestu gdje cesta skreće za Markuševec, lijevo, produžiti ravno do kapelice. Moguć je dolazak i našim pravcem od Površnice, ali tada na odvojku treba produžiti ravno za Vidovec i pri prvom jačem usponu skrenuti lijevo do raspela u Površnici i nastaviti dalje po poznatoj cesti.

Pješački prilazi su po cesti (ako ne vozi autobus za Bidrovec) od autobusnog stajališta u Mark. Trnavi (30 min) te hodočasničkim pravcem iz Markuševca preko Deščevca (oko 1h). To je polazno mjesto za odlazak do Gorskog zrcala (15 m visoka okomita stijena, poznata kao alpinističko vježbalište) i dalje na vršni dio Medvednice (Hunjka).

XIII. postaja - Isusa skidaju s križa

Markuševec - crkva sv. Šimuna i Jude Tadeja - (50 min)

Od kapelice sv. Vida skrećemo **desno**, te pokraj kuća nastavljamo usponom na brijeg Deščevec kroz voćnjake i vinograde - stazom koja nije označena. Pri tome trebamo pratiti cestu koja ispod nas naokolo prilazi Markuševcu. Po izlasku na prijevoj treba nastaviti dalje asfaltnom cestom prema zapadu do križanja gdje se nalazi raspelo, a zatim se treba spustiti do vidljive crkve u Markuševcu.

Selo i župa spominju se još 1076.godine, a župna crkva sazidana je u 15. stoljeću gotičkim stilom. Posebnu znamenitost crkve predstavljaju vrata starog grada Medvedgrada koja su stara preko 400 godina i ovamo su preseljena nakon potresa. Ispod crkve se nalazi kapela izgrađena 1748.godine za potrebe hodočasnika (proštenje - prva nedjelja u rujnu!). Crkva je danas lijepo obnovljena i okružena novom ogradom te takva ostavlja lijep dojam na sve posjetitelje.

Tu je naše odmorište, koje u poslijepodnevnim vrućinama ljeta svojim hladom pruža veliko olakšanje.

Cestovni prilazi su iz Dubrave ili Mihaljevca - preko Tunela, Blizneca i Baćuna.

Pješački prilazi, zbog prikladnih autobusnih veza s Dubravom, više nisu upotrebljivi, ali je mjesto poznato kao polazna točka odlaska na vršne dijelove Medvednice (Hunjka). Jedan od svojedobnih

pristupa bio je onaj iz Maksimira uz Šumarski fakultet preko Dotršćine, Baćuna i dalje do Markuševca (oko 1h 30min).

XIV. postaja - Isusa polažu u grob

Ksaver - XIV. postaja Ksaverskog križnog puta, - (2 h)

Nakon izlaska iz crkvenog prostora naš se put iz Markuševca nastavlja po asfaltnoj cesti koja u pravcu zapada prolazi kroz podgorska sela Baćune i Bliznec te izlazi na Tunel. Od Tunela se, po Gračanskoj cesti, spuštamo do Ksavera. Ova je dionica puta zamorna zbog sunca, ali i prometa koji je ovdje gust pa treba pojačati oprez pri kretanju. Ukupno nam do Mihaljevca treba nepunih 2h hoda, a do naše postaje još se moramo uspeti stepenicama do vidljive crkve sv. Franje Ksaverskog, gdje se nalazi Ksaverski križni put. Tu se nalazi i naša XIV. postaja koja je ujedno završetak Zagrebačkog planinarskog križnog puta.

Cestovni prilazi istovjetni su s prilazima I. postaji križnog puta, i već su navedeni.

Završni dio hodočašća - (50 min)

Naš se put nastavlja dalje prema završetku našeg hodočašća. Dalje nastavljamo kroz Jandrićevu ulicu i Ksaversku cestu, te preko Gupčeve Zvijezde kroz Novu Ves do Kaptolske škole.

Kraj hodočašća obilježen je procesijom u Zagrebačku katedralu i nošenjem drvenog križa za mir.

Postaje Zagrebačkog planinarskog križnog puta i približna satnica kretanja Zagreb - Marija Bistrica - Zagreb

Subota (prvi dan)

O - I.	Zagrebačka katedrala - I. postaja Ksaverskog križnog puta	40 min
I. - II.	Od I. postaje Ksaverskog križnog puta do Gračanske šume;	
	" Pri Mariji	1h 10 min
II. - III.	Od Gračanske šume;	
	" Pri Mariji " do Adolfovca - 40min	
III. - IV.	Od Adolfovca do Sljemenske kapelice	1h 15 min
IV.- V.	Od Sljemenske kapelice do raspela na Hunjki	40 min
V. - VI	Od raspela na Hunjki do kapelice na Gorčici	1h 40 min
VI. - VII.	Od kapelice na Gorščici do Rumleca	1h
	Od Rumleca do Marije Bistrice	3h

ukupno (prvi dan)..... 10h 5min

	Od Marije Bistrice do VIII. postaje -crkva sv. Andrije na Lazu	1h 20 min
VIII. - IX.	Od crkve sv. Andrije do Rumleca (izvor)	2h 30 min
IX. - X.	Od Rumleca (izvor) do kapelice M. Sniežne	40 min
X. - XI.	Od kapelice M. Sniežne do raspela u Bidrovcu	1h 40 min
XI. - XII.	Od raspela u Bidrovcu do kapelice sv. Vida	40 min
XII. - XIII.	Od kapelice sv. Vida do crkve sv. Šimuna i Jude Tadeja	50 min
XIII. - XIV.	Od crkve sv. Šimuna do Ksaverskog križnog puta	2h
	Završni dio hodočašća, od Ksaverskog križnog puta do Katedrale	50 min

ukupno (treći dan)..... 10h 30min

sveukupno (prvi i treći dan).....20h 35min

Izdavač i realizacija: **HPD "Stanko Kempny"**, Zagreb,
Sv. Nikole Tavelića 2
Idejno rješenje i tekst: **Tomislav Pavlin**
Ilustracije: **Milan Belušić**
Tehnička priprema: **Tomislav Zajec, Željko Mihalac, Hrvoje Belušić**
Tisak: Tiskara »TIPKO«, **Zagreb, Cirkovci 27**
Naklada: 500
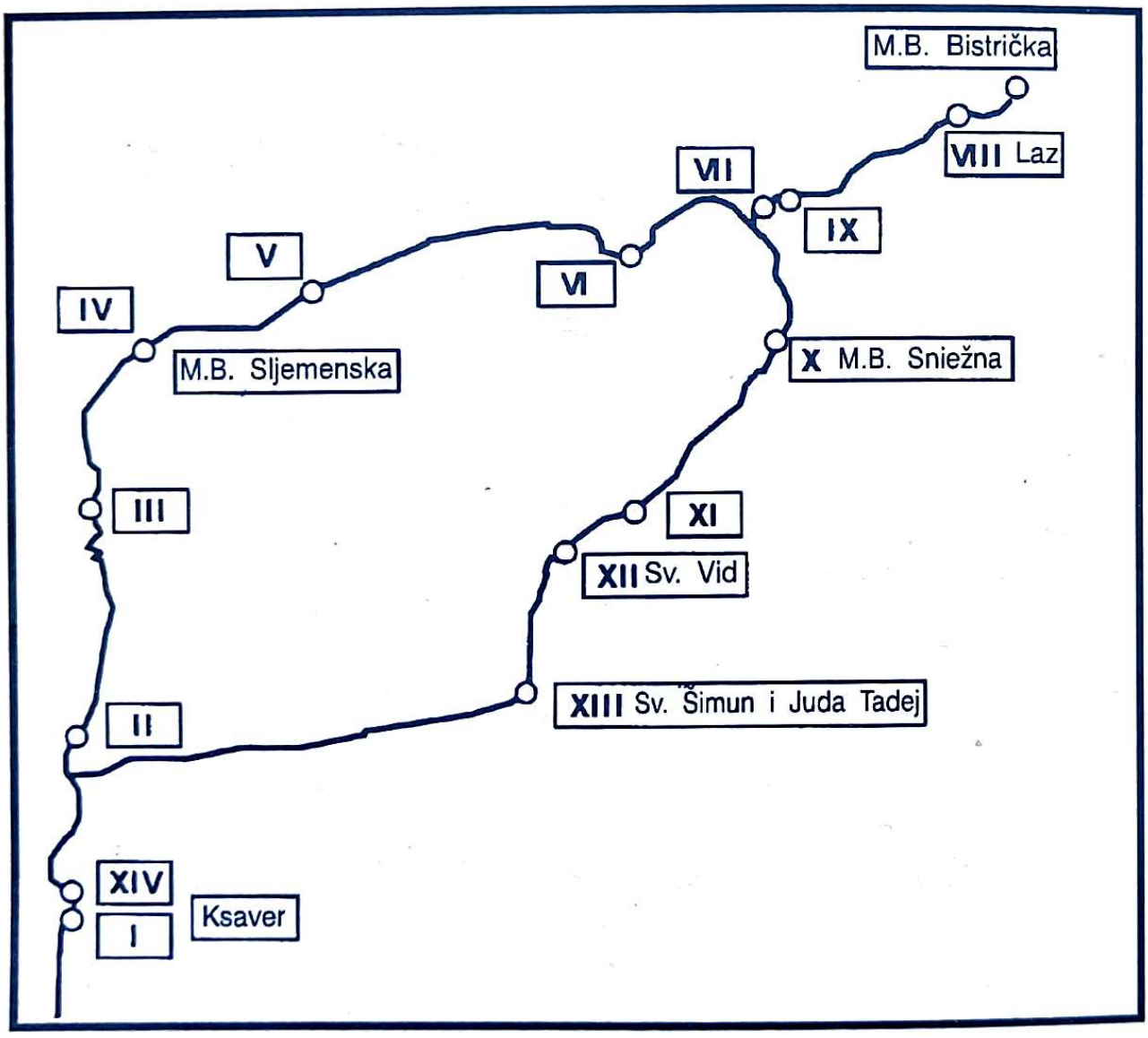
SKICA POSTAJA ZAGREBAČKOG KRIŽNOG PUTA